

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 49/22
Luksemburgā, 2022. gada 22. martā

Spriedumi lietās C-117/20
bpost un C-151/20 *Nordzucker* u.c.

Saukšanas pie atbildības un krimināltiesiska rakstura sodu kumulēšana konkurences tiesībās: Tiesa precizē Savienības tiesību nodrošināto aizsardzību pret abpusēju sodāmību

Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”) ir paredzēts, ka “nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu”. Dīvos šodien pasludinātos spriedumos Tiesa pauž savu nostāju par tās aizsardzības tvērumu, ko konkurences tiesībās nodrošina šis abpusējas sodāmības aizliegums (kas tiek saukts arī par *ne bis in idem* principu).

Lietā *bpost*

Divas valstu iestādes secīgi piemēroja naudas sodus sabiedrībai *bpost*. 2011. gada jūlijā pasta nozares regulatīvā iestāde piemēroja *bpost* pirmo finansiālo sankciju 2,3 miljonu EUR apmērā, secinot, ka *bpost* no 2010. gada piemērotā atlaižu sistēma ir diskriminējoša attiecībā uz dažiem tā klientiem. 2016. gada martā *cour d'appel de Bruxelles* (Briseles apelācijas tiesa) atcēla šo lēmumu, pamatojoties uz to, ka attiecīgā tarifu politika neesot diskriminējoša, un tās pasludinātais spriedums ir kļuvis galīgs¹.

2012. gada decembrī konkurences iestāde tikmēr piemēroja *bpost* naudas sodu gandrīz 37,4 miljonu EUR apmērā par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ņemot vērā šīs atlaižu sistēmas piemērošanu no 2010. gada janvāra līdz 2011. gada jūlijam. Sabiedrība *bpost* Briseles apelācijas tiesā ir apstrīdējusi šīs otrās procedūras tiesiskumu, ievērojot *ne bis in idem* principu.

Lietā *Nordzucker* u.c.

Austrijas konkurences iestāde ir iesniegusi Austrijas Augstākajā tiesā apelācijas sūdzību, kuras mērķis ir konstatēt, ka Vācijas cukura ražotājs *Nordzucker* ir pārkāpis Savienības tiesības aizliegtu vienošanos jomā, kā arī Austrijas konkurences tiesības, un piespriest par šo pašu pārkāpumu naudas sodu vēl vienam Vācijas cukura ražotājam – *Südzucker*. Šī tiesvedība tostarp ir pamatota ar telefonsarunu, kurā abu šo uzņēmumu pārstāvji apsprieda Austrijas cukura tirgu. Uz šo telefonsarunu galīgā lēmumā bija jau norādījusi Vācijas konkurences iestāde. Ar šo lēmumu minētā iestāde konstatēja, ka abi uzņēmumi ir pārkāpuši gan Savienības tiesības, gan Vācijas konkurences tiesības un piemēroja *Südzucker* finansiālu sankciju 195,5 miljonu EUR apmērā.

Tiesa, skatot lietas virspalātas sastāvā, abās lietās atgādina, ka uz *ne bis in idem* principa piemērošanu ir attiecināms dubultnosacījums: pirmkārt, ir jāpastāv iepriekšējam galīgam lēmumam (*bis* nosacījums) un, otrkārt, uz tiem pašiem faktiem ir jābūt attiecinātam iepriekšējam lēmumam un vēlākai saukšanai pie atbildības vai nolēmumiem (*idem* nosacījums).

Tiesa precizē, ka **konkurences tiesībās, tāpat kā visās citās Savienības tiesību jomās, atbilstošais kritērijs, lai novērtētu viena un tā paša pārkāpuma pastāvēšanu (*idem*), ir**

¹ Šis spriedums tika pieņemts pēc prejudiciālā nolēmuma tiesvedības Tiesā (2015. gada 11. februāris, *bpost*, [C-340/13](#)).

faktiskā sastāva identiskums, ieskaitot to, vai pastāv konkrētu apstākļu kopums, kuri ir savstarpēji nesaraujami saistīti un kuru dēļ attiecīgā persona ir galīgi attaisnota vai notiesāta. Tā tomēr atgādina, ka tādus ierobežojumus pamattiesību īstenošanai kā ar abpusējas sodāmības aizliegumu (*ne bis in idem* princips) noteikto ierobežojumu tiesību aktos drīkst noteikt tikai tad, ja tajos ir ievērota šo tiesību būtība, tie ir nepieciešami un patiešām atbilst Savienības atzītajiem vispārējo interešu mērķiem.

Lieta bpost

Tiesas ieskatā ar Hartu piešķirtā aizsardzība, ņemot vērā minēto iespēju ierobežot *ne bis in idem* principa piemērošanu, **neliedz** uzņēmumam piemērot naudas sodu par **konkurences tiesību pārkāpumu**, ja par tiem pašiem faktiem attiecībā uz to **jau ir pieņemts** galīgs lēmums **nozares tiesiskā regulējuma** (piemēram, pasta nozares tiesiskā regulējuma, kas reglamentē *bpost* darbību) **neievērošanas** dēļ. Šī saukšanas pie atbildības un sodu kumulēšana tomēr ir **atkarīga** no tā, vai pastāv **skaidri un precīzi noteikumi**, kas ļauj paredzēt, par kādām darbībām vai bezdarbību var kumulatīvi saukt pie atbildības un sodīt, kā arī **koordinācija starp abām kompetentajām iestādēm**. Turklāt abām procedūrām ir jābūt īstenotām pietiekami koordinēti un tuvināti laikā un visiem piemērotajiem sodiem ir jāatbilst izdarīto pārkāpumu smagumam. Pretējā gadījumā otra valsts iestāde, kura ir iesaistījusies, pārkāptu abpusējas sodāmības aizliegumu, īstenojot saukšanu pie atbildības.

Lieta Nordzucker

Tiesas ieskatā *ne bis in idem* princips **neliedz** dalībvalsts konkurences iestādei saukt pie atbildības uzņēmumu un uzlikt tam naudas sodu par pārkāpumu, ņemot vērā **rīcību**, kurai ir bijis **pretkonkurences mērķis vai sekas** šīs **dalībvalsts teritorijā**, lai gan **citas dalībvalsts konkurences iestāde jau ir norādījusi** uz šo rīcību **galīgajā lēmumā**. Tiesa tomēr uzsver, ka **šī pēdējā minētā lēmuma pamatā nedrīkst būt konstatējums par pretkonkurences mērķi vai sekām pirmās minētās dalībvalsts teritorijā**. Pretējā gadījumā, ja tas tā ir, tad **otrā konkurences iestāde, kura ir ierosinājusi lietu attiecībā uz šo mērķi vai sekām, pārkāpj abpusējas sodāmības aizliegumu**.

Ar pēdējo šajā lietā uzdoto jautājumu Tiesai tiek vaicāts par *ne bis in idem* principa piemērošanu procedūrām, kuras attiecās uz iecietības programmas piemērošanu un kurās naudas sods netika uzlikts. Tiesa šajā ziņā norāda, ka *ne bis in idem* princips ir piemērojams konkurences tiesību īstenošanas procedūrai, kurā, ņemot vērā attiecīgā dalībnieka dalību valsts iecietības programmā, šo tiesību pārkāpums nevar tikt konstatēts.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilni spriedumu un rezumējumu teksti ([C-117/20](#) un [C-151/20](#)) ir publicēti CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Marta Ošleja ☎ (+352) 4303 6005